

Βολοντίμιρ Κοπτσάκ

Αναπληρωτής Διευθυντής
του Κέντρου Ερευνών Στρατού,
Μετατροπής και Αφοπλισμού
της Ουκρανίας (ΚΕΣΜΑ)

Η ΟΜΑΔΑ ΒΙΣΕΓΚΡΑΝΤ ΩΣ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΤΟΥ «ΥΒΡΙΔΙΚΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ» ΤΟΥ ΚΡΕΜΛΙΝΟΥ

Ο νέος όρος "υβριδικός πόλεμος" μπήκε δυνατά στον χώρο της ασφάλειας και χρησιμοποιείται από τους εμπειρογνώμονες συνέχεια μετά την ένοπλη επίθεση του Κρεμλίνου κατά της Ουκρανίας

Το παρόν άρθρο βασίζεται στα δεδομένα του έργου του ΚΕΣΜΑ «Τομέας ασφάλειας της Ουκρανίας»

Αρχικά επικρατούσε η άποψη ότι το φαινόμενο «Ρωσικός Υβριδικός Πόλεμος» έχει καθαρά αντισυγκρατικό χαρακτήρα και αφορά στο σύνολο των μη στρατιωτικών μεθόδων επίθεσης που χρησιμοποιούνται από τη Μόσχα στην καταστρεπτική στρατηγική της. Παρεμπιπτόντως, το 2016 το ΚΕΣΜΑ κυκλοφόρησε το πρώτο βιβλίο του Ρώσου καθηγητή Γιούρι Φέντοροφ με τον τίτλο «Ο Ρωσικός Υβριδικός Πόλεμος». Θα μπορούσε κάποιος να σκεφτεί ότι ο λόγος που η Ουκρανία έγινε το αντικείμενο της μαζικής «υβριδικής επίθεσης» της Ρωσίας είναι ότι η Ουκρανία είναι απλώς μια νέα και οικονομικά αδύναμη χώρα, γείτονας της Ρωσίας, η οποία βρίσκεται στο αρχικό στάδιο του εθνικού σχηματισμού. Με το πέρασμα του χρόνου άρχισε να φανερώνεται σταδιακά και στην Ευρώπη (σε κάποιες χώρες πιο γρήγορα και σε άλλες πιο μετά) ότι το αντικείμενο των «υβριδικών επιθέσεων» του Κρεμλίνου έχουν γίνει οι ίδιες οι ευρωπαϊκές δημοκρατίες. Οι στόχοι του καθεστώτος του Πούτιν είναι στρατηγικοί και έχουν να κάνουν με τη ριζική διάλυση της Ευρωπαϊκής Ένωσης και Ευρωατλαντικής Συμμαχίας. Ταυτόχρονα επιχειρεί να δείξει μη φερέγγυους τους βασικούς διεθνείς οργανισμούς ασφαλείας όπως τον ΟΗΕ και τον ΟΑΣΕ. Ένας από τους πολλούς τρόπους για την εφαρμογή αυτής της στρατηγικής είναι και το «Ουκρανικό ζήτημα».

Το αποτέλεσμα της αντίδρασης της κοινής γνώμης στην προσάρτηση της Κριμαίας και στην κατοχή του μέρους της Ουκρανικής περιοχής του Ντονμπάς ήταν η συνειδητοποίηση ότι ο πόλεμος πληροφοριών της Ρωσίας εναντίον της Ευρώπης ξεκίνησε πολύ πριν από τα γεγονότα του 2014 στην Ουκρανία. Η σημερινή φάση της Ρωσο-ουκρανικής αντιπαράθεσης βοήθησε να φανερωθεί η τοπική δράση των πρακτόρων του Κρεμλίνου και άλλων φιλορωσικών στοιχείων που είχαν διεισδύσει στην Ευρώπη.

Κατά τη διάρκεια του περασμένου έτους έγιναν αναλύσεις από το ΚΕΣΜΑ με αντικείμενο τις δραστηριότητες των φιλορωσικών ομάδων σε διάφορες ευρωπαϊκές χώρες με ιδιαίτερη έμφαση στις χώρες της «Ομάδας Βίσεγκραντ». Ο πίνακας των ρωσικών επιρροών δείχνει ξεκάθαρα την επίδραση στις χώρες της «Ομάδας Βίσεγκραντ». Πιο συγκεκριμένα:

- υπάρχει τακτική συνεργασία με ριζοσπαστικά πολιτικά κόμματα και κινήματα (δεν παίζει καθοριστικό ρόλο εάν η παράταξη είναι ακροαριστερή ή δεξιά, αν και παραδοσιακά οι καλύτεροι συνεργάτες της Μόσχας ήταν οι δεξιοί ριζοσπάστες, εθνικιστές και φασιστικά κόμματα)
- η αντι-ουκρανική στάση παρουσιάζεται με σκοπό την επίτευξη των δύο στρατηγικών στόχων, πρώτον να δημιουργηθεί μια ζώνη σύγκρουσης πάνω στα δυτικά σύνορα της Ουκρανίας και δεύτερον να σχηματιστούν σε μεμονωμένα κράτη μέλη της ΕΕ πολιτικές φιλορωσικές συμμαχίες. Οι συμμαχίες αυτές θα είναι αντίθετες σε μια πανευρωπαϊκή πολιτική κυρώσεων που θα περιορίζει τον επεκτατισμό του Κρεμλίνου
- η χρήση εσωτερικών πολιτικών αντιπαράθεσεων των ευρωπαϊκών κρατών με στόχο τη διάσπαση της ΕΕ και η διαμόρφωση της εικόνας της Ρωσικής Ομοσπονδίας και του καθεστώτος του Κρεμλίνου ως «θετικής εναλλακτικής λύσης». Η Ρωσία προβάλλεται ως το αντίθετο στο ευρωπαϊκό φιλελεύθερο μοντέλο αξιών το οποίο παρουσιάζεται ως «σάπιο από μέσα»
- επίθεση στον χώρο της ενημέρωσης με το σχηματισμό ρωσικών προπαγανδιστικών ΜΜΕ, την ενσωμάτωση των πιστών φιλορώσων στον τοπικό τύπο και τα κοινωνικά δίκτυα που τα βαφτίζουν «εναλλακτικά ΜΜΕ» αλλά στην ουσία ελέγχονται από το Κρεμλίνο
- η εφαρμογή οικονομικών μοχλών επιρροής.

Όλα όσα αναφέραμε πιά πάνω χρησιμοποιούνται σε περιπτώσεις «υβριδικής» επίθεσης που γίνονται σε διάφορες ευρωπαϊκές χώρες. Τον τελευταίο καιρό τα παρατηρούμε να γίνονται πολύ έντονα στα κράτη δυτικά της Ουκρανίας.

«Απ' έξω φαίνεται ήρεμα και ήσυχα, μέσα όμως...»

Η Σλοβακία εξακολουθεί να βρίσκεται στην «πληροφοριακή σκιά» των χωρών όπου η ρωσική επιρροή βγήκε στην επιφάνεια με εκρηκτικό τρόπο. Στην πραγματικότητα, η ρωσική προπαγάνδα έχει μπει βαθειά σε όλους τους τομείς της χώρας.

Τα εξής γεγονότα λαμβάνουν μέρος σήμερα στη Σλοβακία:

- Η ανοιχτή και ελεύθερη συνύπαρξη των φιλορωσικών παραστρατιωτικών οργανώσεων οι οποίες προωθούν τις ιδέες του πανσλαβισμού. Πρόκειται για τους «Slovenskí Branci» μεταφράζεται «οι Σλοβάκοι νεοσύλλεκτοι» και τους «Vzdor Kysuce». Οι τελευταίοι είναι δεξιοί εξτρεμιστές. Οι ιδρυτές και ιδεολόγοι της οργάνωσης «Slovenskí Branci» εκπαιδεύτηκαν στη Ρωσία. Αποδείχτηκε ότι η οργάνωση στρατολογήσε μαχητές για τον πόλεμο στην ανατολική Ουκρανία με το μέρος των φιλορώσων αυτονομιστών.
- Η εκπαίδευση νέων Σλοβάκων από τις ρωσικές ειδικές δυνάμεις της Διεύθυνσης Πληροφοριών.
- Ένας από τους κύριους παίκτες της ρωσικής προπαγάνδας είναι το ακροδεξιό «Λαϊκό Κόμμα – η Σλοβακία μας» με επικεφαλής τον Μαριάν Κοτλέμπα.

«Οι αράχνες στο βάζο του Κρεμλίνου»

Στην Ουγγαρία για προφανείς ιστορικούς λόγους, σε αντίθεση με τις άλλες χώρες της ομάδας Βίσεγκραντ, δεν υφίσταται το πανσλαβικό ζήτημα. Η Ρωσία κατόρθωσε στην Ουγγαρία να χρησιμοποιήσει επιτυχώς το εσωτερικό πολιτικό κατεστημένο που έχει ως βάση τα κόμματα Fidesz και Jobbik. Τα κόμματα αυτά σήμερα είναι το κυβερνών και το αντιπολιτευτικό αντίστοιχα. Οι ιδιαιτερότητες της ρωσικής επιρροής στη Βουδαπέστη χαρακτηρίζονται από τα ακόλουθα χαρακτηριστικά:

- η παράλληλη στήριξη του ακροδεξιού κόμματος Jobbik και των μη κυβερνητικών οργανώσεων που δημιούργησε το κυβερνών κόμμα Fidesz
- η εκμετάλλευση των εσωτερικών πολιτικών αντιπαραθέσεων στην Ουγγαρία
- η ενθάρρυνση των ουγγρικών «ιστορικών τραυμάτων» και των επίμονων εθνικιστικών απαιτήσεων σχετικά με την επιστροφή χαμένων εδαφών.

Όλα αυτά βοηθούν τη στρατηγική του Κρεμλίνου να μειωθεί η πίεση των κυρώσεων εναντίον της Ρωσίας λόγω της Κριμαίας και του Ντονμπάς. Μέσω της ενθάρρυνσης των παλαιών εδαφικών διαφορών προ-

σπαθούν να πετύχουν την ιδεολογική και εθνική "θόλωση" στο ζήτημα των συνόρων.

Οι ειδικοί του Μη Κυβερνητικού Ινστιτούτου «Political Capital» της Βουδαπέστης εξέφρασαν τις ανησυχίες τους ότι η Ουγγαρία μετατρέπεται σε πανευρωπαϊκό κέντρο της “νέας ακροδεξιάς” και γίνεται το κέντρο για την παραπληροφόρηση που ασκεί το Κρεμλίνο. Η περαιτέρω διατήρηση του πολιτικού «status quo» στην Ουγγαρία με επικεφαλής τον Πρωθυπουργό Βίκτορ Ορμπάν συμφέρει το Κρεμλίνο όσο συνεχίζεται η κοινή πολιτική εναντίον της Ευρώπης.

«Το φόντο του καθεστώτος»

Στην περίπτωση της Τσεχίας έχουμε σε κάποιο βαθμό μια παράδοξη κατάσταση, όπου αφενός οι τοπικές ειδικές υπηρεσίες αντιμετωπίζουν πολύ αποτελεσματικά τη Ρωσική επιρροή και αφετέρου η ελίτ και οι πολιτικοί φορείς της Πράγας διακρίνονται από ανοιχτή φιλορωσική στάση.

Στην Ουκρανία άλλα και σε όλη την Ευρώπη όλοι έχουν εξοικειωθεί με την αντι-ουκρανική και φιλορωσική στάση του Προέδρου της Τσεχίας, Μίλος Ζέμαν. Οι απόψεις του είναι υπερβολικές και διαφέρουν έντονα από την επίσημη θέση της Πράγας.

Όσον αφορά στην αντίκρουση της ρωσικής επιρροής, η τσεχική Υπηρεσία Πληροφοριακής Ασφάλειας το 2015 ανέφερε στην ετήσια έκθεσή της ότι το λόμπι του Κρεμλίνου στην Τσεχία προκαλεί εσωτερικές κοινωνικές εντάσεις και έχει στόχο να διασπάσει τη συνοχή του NATO και της ΕΕ στο ζήτημα της Ουκρανίας με σκοπό την απομόνωση της τελευταίας στη διεθνή σκηνή. Σύμφωνα με τους εμπειρογνώμονες του «Political Capital» αυτή η δραστηριότητα του Κρεμλίνου οδήγησε να ιδρυθεί στην Πράγα το «Κέντρο για την Καταπολέμηση της Τρομοκρατίας και των Υβριδικών Απειλών».

«Το αντιρωσικό κανάλι»

Η βασική ιδιαιτερότητα του «πολωνικού μετώπου» σε αντίθεση με τις άλλες χώρες της «Ομάδας Βίσεγκραντ», όπου το Κρεμλίνο προσπαθεί να παρουσιάζεται ως «φίλος», είναι η συστηματική εκμετάλλευση των αντιρωσικών αισθημάτων προς όφελός της. Μέσα σε αυτό το πληροφοριακό πλαίσιο είναι πολύ εύκολο να ενθαρρύνεις την αντι-ουκρανική υστερία ανάμεσα στα εθνικιστικά ριζοσπαστικά κέντρα της Πολωνικής δεξιάς.

Είναι σαφές ότι η δημιουργία εντάσεων και αμοιβαίων τριβών στα σύνορα Πολωνίας και Ουκρανίας αποσκοπεί κυρίως στην αποσταθεροποίηση της Ουκρανίας.

Το κυβερνών πολωνικό συντηρητικό κόμμα «Νόμος και Δικαιοσύνη» είναι υποχρεωμένο να φλερτάρει με τους εθνικιστές ψηφοφόρους που παραδοσιακά είναι η εκλογική του βάση. ■

Μετάφραση από τα ουκρανικά της Μαρίνας Πλουτένκο